

A MAGYAR FARSANG

A **farsang** évenként ismétlődő, rövidebb-hosszabb ideig tartó időszak, amelyet évszázadok óta az evés, ivás, lakodalmak, disznótorok, maskarás felvonulások jellemeznek. Időszaka vízkereszttel (január 6.) kezdődik és a húsvétvasárnapot megelőző 40 napos böjt kezdetével zárul. A farsang lehet hosszú vagy rövid időtartamú, attól függ, hogy mikorra esik húsvétvasárnap. Ettől a naptól kell visszszámítani negyven napot és így kapjuk meg a nagyböjt időszakának kezdetét, a hamvazószerdát.

A **farsang** a **vaschang** bajor-osztrák jövevényszóból származik, ami eredetileg csak a böjt előtti napokat jelölte. Ezt a szóformát őrzi a Nyitra megyei köszöntő refrénje: "Agyigó, agyigó, fassang, fassang!" Első írásos jelentkezését 1283-ból ismerjük bajor-osztrák adatokból. Magyar elnevezésként a 15. században tűnt fel.

Az év ezen időszakához szervesen hozzátartoztak a jókívánságmondó és adománygyűjtő szokások. Ezek igen változatosak voltak, ilyenkor igyekeztek biztosítani az elkövetkezendő esztendőre a jó termést, a szerencsét, az állatok egészségét és szaporaságát a kimondott szó mágikus erejével:

"Óh, óh farsang kedves idő,
Elmúlt már az ősztendő,
Ez újban is vigadjanak,
Ha nem adnak szalonnát,
Farkas hordja a disznát,
Ha nem adnak tojáskát,
Girind (görény) hordja a tyúkját."

A farsang a tél befejeződésére utal. Egy ősi hiedelem hívta életre a hozzá kapcsolódó zajos multságokat: azt hitték ugyanis az emberek, hogy a tél utolsó napjaiban a Nap legyengül, és a gonosz szellemek életre kelnek. Vigalommal, alakoskodással, boszorkánybábu elégetésével akarták elűzni őket.

Magyarország legrégebb és legismertebb karneválja a mohácsi tavaszköszöntő-téltemető busójárás, melynek eredete a török időkben gyökerezik. A farsangolásnak a téltemetés, a télűzés volt a célja. Az emberek ilyenkor ijesztő ruhákba bújnak, mert azt várják, hogy a tél megijed tőlük, és elszalad.

A jelmezbe öltözött emberek "bao-bao" kiáltással és kürtszóval, kolompokkal járnak végig a házakat, udvarokat, és hamut szórnak szét a portákon. Ettől a szertartástól azt remélik, hogy a gazdák portáit a jövőben elkerülik a gonosz, ártó szellemek. A busójárás további szokása, hogy a jelmezese az utcán járva meghuzigálják az arra járó nők haját, hogy az minél hosszabbra nőjön. Az ünnepség fénypontja az, hogy a főtéren a férfiak viaskodni kezdenek egymás között, ami régen a férfivá avatás jelképe volt.

A Busójárás alapvetőleg a mohácsi sokacok (Mohács dél-szláv nemzetiségi gyökerekkel rendelkező lakói) hagyományőrző népszokása, sokac nyelvhasználattal "poklade". A **Poklade** a karnevál szó horvát megfelelője: a tél búcsúztatásának és a tavasz köszöntésének ünnepe. Ezzel függ össze a "**Farsangfarkán**" (kedden) a koporsóégetés a főtéri nagy máglyán - mondják, jelképesen elégetik a telet, s immár jöhet a tavasz.

Az átváltozás és az újjászületés jegyében zajló farsangi események legismertebb elemei az ijesztő álarcot viselő, nagyrészt állatbőrökbe öltözött, övükön kolompot viselő, kezükben hangos kereplőket forgató, ijesztő busók

A Busójárás időpontja keresztény egyházi időponthoz kötődik és minden évben a böjti időszak kezdete (Húshagyó-kedd) előtt hat nappal veszi kezdetét, amely nap így értelem szerűen mindig csütörtökre esik. A csütörtökön induló és hat napig tartó farsangolás első szakasza a csütörtöktől szombatig tartó **Kisfarsang**, melyet azután a Busójárás legfőbb látványossága a **Farsangvasárnap** követ. A Kisfarsang legjellegzetesebb figurái a Jankelék: "busónövendékek", fiatalok, akik maskarába öltözve járják a várost, riogatják az embereket, barátságosan meghúzgálják a lányok, asszonyok haját, olyakor lisztet szórva teremtenek riadalmat a szebbik nem körében, de már ezekben a napokban is egyre gyakrabban tűnnek fel maguk a busók is a városban.

Farsangvasárnapon van a "nagy vonulás". Délután egy óra körüli időpontban a hideg téli Dunán a "szigetből" átkelő, ladikkal átevező maszkos, bundás busók partra lépnek a **Sokacrév**-ben, majd felvonulnak a főtérré és helyet foglalnak a tér belső részén. Népzene, néptáncsoportok, kiállítások, alkalmi árusok, mutatványosok és szórakoztatók hada települ ilyenkor Mohácsra.

Az események egyik legkedveltebb pontja az esti máglyagyújtás, amikor a főtéren közepén egy hatalmas, ház méretű máglyát gyújtanak meg. A busókkal összefogódzkodott farsangolók a tűz körül táncolnak a korabeli zenére, a **kólóra**. A tér sarkában török korabeli mozsárágyúk dördülnek.

Kedden, "**Farsangfarkán**" van a **téltemetés**. Ekkor új máglya épül a vasárnap elégetett helyén, amelyre rákerül a híres farsangi koporsó és este együtt ég el a tűzzel.

A magyar népi szokások szerint a farsanghoz kapcsolódott még a tyúkverőzés és a [balázsolás](#) is, ezek mára már sajnos kihaltak.

A tyúkverőzés úgy történt, hogy farsanghétfőn délelőtt a legények felöltöztek cigányasszonynak, koldusnak, menyasszonynak, vőlegénynek és vőfélynak. Bementek a házakba, és különböző verseket mondtak.

Szent Balázs a gyerekek védőszentje, aki tanította és megvédte őket a betegségektől. A balázsoló csoport több tagból állt. Az iskolába való verbuválás ürügyén tértek be a házakba. Nemcsak verbuváltak, gyűjtögettek is, és ennek fejében kérték, hogy a torokfájás ne szedje áldozatait a gyerekek körében.